

SPECIALETEMA

SPROGPSYKOLOGI PÅ NYE KUA

HVAD I ALVERDEN TALER VI OM?

ISSN 1603-7979

SPROGPSYKOLOGISK INFORMATION OG DEBAT
5. ÅRGANG, 1. NUMMER, MARTS 2005

INDHOLD

VELKOMMEN	3	PETER NAUR	28
SPECIALETEMA		DET SKER	
Specialeerfaringer.....	4	Studienævnet.....	31
Specialeoversigt.....	6	Nyt fra FAFOS	33
		Nyt fra studievejledningen	33
SPROGPSYKOLOGI I FREMTIDEN		KALENDER	34
Sprogpsykologi på Nye KUA	10		
HVAD ALVERDEN TALER VI OM?	12		
BOGOMTALE			
På sporet af sprogpsykologi	18		
Forståelse fremmer samtalen.....	21		
Sprogpsykologi.....	25		

Spindet udgives af Foreningen Fagligt Forum for Sprogpsykologi fire gange årligt. Spindet udkommer både i papirformat og kan downloades på sprogpsykologis hjemmeside: www.cphling.dk/sprogpsykologi. Desuden kan det læses på Institutbiblioteket, IAAS, Københavns Universitet og på Det Kongelige Bibliotek.

Medlemskab af Foreningen Fagligt Forum for Sprogpsykologi er gratis, og som medlem får man tilsendt Spindet pr. e-mail. Indmeldelse kan ske ved henvendelse til formanden.

Redaktionen forbeholder sig ret til at foretage korrekturlæsning af indlæg. Det anvendte kommatingsystem vil blive respekteret. I øvrigt er forfatterne af indlæggene selv ansvarlige for indholdet. Næste udgave af Spindet udkommer i juni.

Redaktionsudvalget:

Karina Andersen: annekarina@hotmail.com
Henriette Bilberg: h_bille@get2net.dk
Georges Digbeu: georges@digbeu.dk
Majbrit Lindberg: majli@tiscali.dk
Anne Uhrskov: annuhr@yahoo.dk

Fagligt Forum for Sprogpsykologi :

Formand:

Sune E. Schulze: sunee@tiscali.dk

Næstformand:

Bettina Nielsen: betnie@tele2adsl.dk

Kasserer:

Astrid Geertz: ageertz@get2net.dk

Bestyrelsesmedlemmer:

Stine Hartmann: stinehartmann69@hotmail.com
Anne Sandager: anne.sandager@get2net.dk

VELKOMMEN

Velkommen til Spindet!

I dette nummer har vi valgt at sætte fokus på sprogpsykologiske specialer. Tre studerende fortæller blandt andet om deres emne, og hvordan de fik inspiration til det, og om de arbejder empirisk eller teoretisk. Derudover bringer vi en liste over de specialer, der er skrevet på sprogpsykologi på Københavns Universitet fra 1972 og frem til i dag.

Vi bringer også en artikel af cand. mag. i dansk og sprogpsykologi Stig Andersen, der ønsker at gøre op med tanken om, at sprogpsykologi hverken kan eller skal defineres.

I løbet af foråret udkommer der en ny bog af interesse for sprogpsykologistuderende. Det er bogen "På sporet af sprogpsykologi. 12 bidrag til sproglighedens psykologi", og to af redaktørerne Maarja Siiner og Jesper Hermann forklarer i artiklen "En spade er ikke altid en spade", hvad baggrunden for bogen er, og hvad den indeholder.

Tina Christiansen, cand. mag. i sprogpsykologi, har læst bogen "Forståelse fremmer samtalen. 16 mennesketypers kommunikationsstil" af Preben Grønkjær og giver sin sprogpsykologiske vurdering af den, og Jesper Jørgensen, stud. mag i sprogpsykologi, har anmeldt bogen "Sprogpsykologi. Udvalgte kerneemner".

Peter Naur har i efteråret 2004 været på besøg hos Jesper Hermann og hans studerende i emnefaget "Associationer - tankelivets dynamik". Vi bringer et uddrag af de spørgsmål, han blev stillet, og hans svar på

disse.

Spindet indeholder desuden et interview med Sune E. Schulze, der fortæller om studienævnet og om at være studentrepræsentant, og derudover har vi nyt om flytningen til det nye KUA.

Til sidst vil vi her på redaktionen meget gerne opfordre alle, der har lyst, til at bidrage til Spindet. Det er i den forbindelse værd at huske på, at Spindet har registreret ISSN-nummer, dvs. at du har mulighed for at skrive det på din publikationsliste, hvis du skriver en artikel til bladet. Vi modtager også meget gerne gode ideer og forslag til indholdet af fremtidige numre.

God fornøjelse med Spindet!
Redaktionen

SPECIALTEMA

Specialeerfaringer

I dette nummer af Spindet sætter vi fokus på det at skrive speciale. De fleste studerende gør sig mange tanker om dette, og især spørgsmålet "Hvad kan man egentlig skrive speciale om på sprogpsykologi" melder sig. Derfor har vi kontaktet de studerende, som er i gang med at skrive speciale netop nu, og bedt dem fortælle, hvad deres emne er, og hvordan de arbejder med det, for netop at eksemplificere hvad det er muligt at beskæftige sig med. Desværre er der kun tre studerende, der har haft tid og lyst til at bidrage, men vi håber, at vi på et senere tidspunkt kan bringe flere indlæg vedrørende dette.

Vi lægger ud med Anne Frøkjær, som faktisk netop har afleveret sit speciale. Et stort tillykke til Anne her fra redaktionen!

Hvad handler dit speciale om?

"Mit speciale har titlen: Hvordan fungerer Dansk Røde Kors' nødhjælpsformidling? En sprogpsykologisk undersøgelse med fokus på emotionelle og kognitive processer i modtageroplevelsen."

Hvor/hvordan fandt du inspiration til dit specialeemne?

"Jeg har været praktikant og projektansat i Dansk Røde Kors, og her opstod nogle tanker og en nysgerrighed omkring, hvad der sker 'sprogpsykologisk', når almindelige mennesker skal forholde sig til indsamlingsmaterialer fra en nødhjælpsorganisation."

Hvilke problemstillinger undersøger du?

"Overordnet undersøger jeg modtagerens emotionelle og kognitive processer i mødet med Dansk Røde Kors' nødhjælpsformidling. Mere specifikt tager jeg udgangspunkt i begreberne empati, skyld og handling og har fokus på, hvorvidt de emotionelle og kognitive processer motiverer modtageren til at støtte Dansk Røde Kors økonomisk. Desuden undersøger jeg, om en nødhjælpsformidling med billeder af glade børn vil være et bedre alternativ til den traditionelle nødhjælpsformidling med billeder af nød og elendighed."

Arbejder du med empiriske undersøgelser (og hvilken slags), eller udelukkende teoretisk?

"Jeg har lavet en kvalitativ interviewundersøgelse, som fungerer som det empiriske udgangspunkt for min analyse, "slutter Anne Frøkjær.

Hvor Anne Frøkjær netop er blevet færdig med sit speciale, er Anne Uhrskov lige startet, og hun fortæller følgende:

I dette semester er jeg gået i gang med at skrive speciale, og jeg arbejder netop nu på at skrive en god problemformulering. Jeg skriver om hukommelse og genfortælling. Jeg vil finde ud af, hvad der sker, når folk læser en tekst, som de bagefter genfortæller tre gange med en uges mellemrum. Forsvinder mere og mere information blot, eller kommer der også nyt til? Er der et mønster for, hvordan folk husker, og udvikler genfortællingerne sig på samme måde, eller fortæller og husker hver

SPECIALTEMA

sprogbruger forskelligt?

Ideen til specialet fik jeg fra en samtale med en veninde. Hun fortalte mig om en oplevelse, hun havde med en ven, der havde fortalt samme historie forskelligt med nogle dages mellemrum. Efter at venen blev konfronteret med de divergerende fremstillinger, sagde han: "Ja, men jeg har tænkt over det, og nu er jeg altså sikker på, at det foregik sådan, som jeg fortæller det nu." Efter den samtale fik jeg lyst til at vide mere om, hvordan oplevede historier ændrer sig, når de genfortælles.

Jeg har også haft andre ideer til specialeemner, men dette valgte jeg, fordi jeg synes, det lød sjovest, og fordi det egnede sig til at blive undersøgt empirisk ved at jeg skulle få forsøgspersoner til at læse en historie, der flere gange skulle genfortælles.

Da jeg præsenterede mine ideer for min vejleder, fik jeg at vide, at der var stof nok til fire specialer. Det kan selvfølgelig være frustrerende, da man ikke har lyst til at droppe nogle af ens kære ideer, men her kan ens vejleder være en god hjælp.

Andre ting, der har hjulpet mig i specialeprocessen, har været at tale med andre specialeskrivere om ideer og fremgangsmåder, læse Formidlingscenterets pjecer om opgave- og specialeskrivning, og så at gøre mit ambitionsniveau klart, så jeg har kunnet indstille min arbejdsindsats herefter.

Også Majbrit Lindberg er i startfasen af sit speciale, og hun fortæller:

Mit speciale er i den første forsigtige fase, hvor jeg stadig er i gang med at indkredse min

problemstilling. Jeg vil gerne skrive om gestik og kropssprog i nyhedsinterview, en ide jeg fik, mens jeg i efteråret fulgte et kursusovre på dansk om tale og gestik. Lige nu undersøger jeg feltet, i sidste uge interviewede jeg en medarbejder ("skærmtræner") fra DR, som hjælper journalisterne med at få styr på deres mimik, gestik, kropssprog, stemmeføring, osv. Det gav mig en god introduktion til, hvordan der arbejdes med emnet i praksis. Jeg forventer at tage udgangspunkt i nogle udvalgte programmer, og inden for disse undersøge, hvad deltagerne "gør" med deres kropssprog.

Her på Spindet mener vi, at det er til stor hjælp og inspiration til kommende specialeskrivere at høre om de emner, som de nuværende arbejder med, og derfor er det som nævnt et tema, vi håber at tage op igen på et senere tidspunkt. Vi vil derfor gerne fortsat opfordre specialeskrivere til at henvende sig til os og fortælle om deres emner.

/KA og ML

SPECIALTEMA

Specialeoversigt

1. Oplevede forståelser hos forskellige befolkningsgrupper	af Jesper Hermann
og Steen Folke Larsen	1972
2. Skønlitteratur og undervisning.
Kommunikation og sansning på samme tid	af Hanne Møller	1993
3. Homo Scribens	af Marie Louise Qvist	1994
4. Pauser og Tekststruktur. En undersøgelse
af sammenhængen i talesprog
mellempauselængde og tekstens struktur	af Henrik Morell	1995
5. En fremstilling af visuelle strukturer i den
historiske og tidstypiske diskurs, spændende
over et teknologisk og somatisk korrelat	af Marianne Paul	1996
6. Atomisme i praksis – konteksteffekter i
surveyinterviews. En sprogpsykologisk belysning af
den dialogiske interaktion mellem interviewer og
respondent i surveyinterviewets spørgsmålsvar proces	af Hanne-Pernille Stax	1996
7. ”Ja, mm, okay ... (jeg forstår ikke hvad du mener)”
Tilbagemeldingsenkeltord i et forståelsesperspektiv
(afleveret som speciale i dansk men med Jesper
som bivejleder)	af Marianne Rathje	1999
8. Sprog der gør indtryk (i jobsamtaler)	af Ulla Schjødtz Hinge	2000
9. Aldringsforestillinger – en forudsætningsanalyse
af det biologiske aldringsbegreb	af Mette Naur	2000

SPECIALTEMA

10. Læsning med personlighed – en sprogpsykologisk undersøgelse af læseoplevelser	af Dorthe Borglind og Anni Jørgensen	2000
11. Er det muligt at tilegne sig aspekter ved andetsproget uden at rette sin opmærksomhed mod det? – en kvalitativ undersøgelse af voksne andetsprogsindlæreres metasproglige bevidsthed	af Katrine Kempinska	2000
12. Et signifikant perspektiv på samtalen – om sprogpsykologiske analyser af samtaler og analytiske konsekvenser af et sprogpsykologisk syn på sprog og kommunikation	af Linda Svenstrup	2001
13. At rive ned og bygge op – gruppearbejdets effekt på den gode og den mindre gode oversætters produkt	af Naja Møllmann-Ibsen	2002
14. Mødepunkt	af Anne Lund Mathisen	2002
15. Sprog, der ikke kommunikerer – integrationismens centrale kommunikationssynspunkt som grundlag for en sprogpsykologisk analyse af kampagnen som meddelelsessituation med eksempel i sundhedsstyrelsens succeskampagne i uge 40	af Charlotte Marie Bisgaard Nielsen	2002
16. ”Dette fatale alter af hvidt papir kræver sit offer”
En analyse af en række centrale sprogpsykologiske betragtninger hos Pia Tafdrup med særligt henblik på hendes digte ”Ark”, ”Offer” og ”Ud af mørket”	af Renate Gabriele Recke	2002
17. På sporet – en sprogpsykologisk analyse af handlingsplansamtaler på arbejdsformidlingen	af Helene Christensen	2002

SPECIALTEMA

18. Køn og auditiv nyhedsforståelse - en kvalitativ undersøgelse af universitetsstuderendes forståelse for radionyheder af Morten Bjerre-Nielsen 2002
19. Objektivitetens undergang? om holdningsudtryk i TV-nyhedsinterview af Anette Elmue og Tina Christiansen 2002
20. "Context expertise" and experience – an Emperical Study of Image Schemata and Metaphorical Projections af Pia Sharma 2003
21. Fra viden til vægttab – en sprogpsykologisk undersøgelse af hvordan overvægtige succesfuldt anvender slankeforskningens viden til vægttab af Julie Sander 2003
22. Fortællinger som kommunikationsform af Rikke Sophia Slej 2003
23. Hvordan forforståelser? En forståelse af forforståelse - En sprogpsykologisk undersøgelse af forforståelse af Camilla Farlov-Qvist 2003
24. Narrativers indflydelse af Hjarne Kaiser 2004
25. Når Gud kalder af Vibeke Vernberg Bay 2004
26. Én eller to banker? – en sprogpsykologisk undersøgelse af kunder og ikke-kunders modtagelse af det samme værdiggrundlag hos Danske Bank og BG Bank af Louise Sørensen 2004
27. "Kan man tale sig til tænkning? - forholdet mellem sprog og tænkning belyst gennem en undersøgelse af tosprogethed og abstrakt tænkning af Susanne Bøgh og Bettina Nielsen 2004

SPECIALTEMA

28. Når fortællingen fænger – fra handling til hændelse;
et sprogpsykologisk speciale om læseoplevelser
af Marianne Lemvig Knudsen
og Lone Elizabeth Tideman 2004
29. Har sprog grænser? Unge russere og estere
oplevelser af sprogmødet
af Maarja Siiner 2004
30. Narrative strukturer, kognitiv udvikling og
begynderlæringsbøger - et studium af
hensigtsmæssigheden af fortælleformen i
begynderlæringsbøgers strukturering
af Astrid Kirstine Geertz 2004
31. Etsprogethed uden modersmål. Undersøgelse af
modersmålets betydning for de tosprogede
identitetsdannelse
af Audra Bolander 2004
32. Svingdøren i Politikens Hus. Diskussion om,
hvordan en personalebladsprofil kan tilpasses
medarbejdernes ønsker og behov
af Katja Grevsen Larsen 2004
33. Stereotypering som tovejsproces. En
sprogpsykologisk undersøgelse af stereotypering
ved hjælp af ”positioning theory”, teorien om
sociale repræsentationer og narrativ teori
af Nadia Cespedes Stage 2004
34. Mediekommunikation, forståelser og holdninger
– et sprogpsykologisk studie af tre avisers omtale
af flygtninge og indvandrere i integrationsdebatten
af Nadia Borgato 2004
35. Hvordan fungerer Dansk Røde Kors’
nødhjælpsformidling? En sprogpsykologisk
undersøgelse med fokus på emotionelle og
kognitive processer i modtageroplevelsen
af Anne Frøkjær 2005

SPROGPSYKOLOGI I FREMTIDEN

Sprogpsykologi på Nye KUA

Som du sikkert allerede har hørt, flytter hele det forhenværende Institut for Alment og Anvendt Sprogvidenskab (IAAS) til Nye KUA.

De fleste studerende har ventet længe på denne flytning, og nu ser det ud til, at det bliver til virkelighed d. 1. juli 2005.

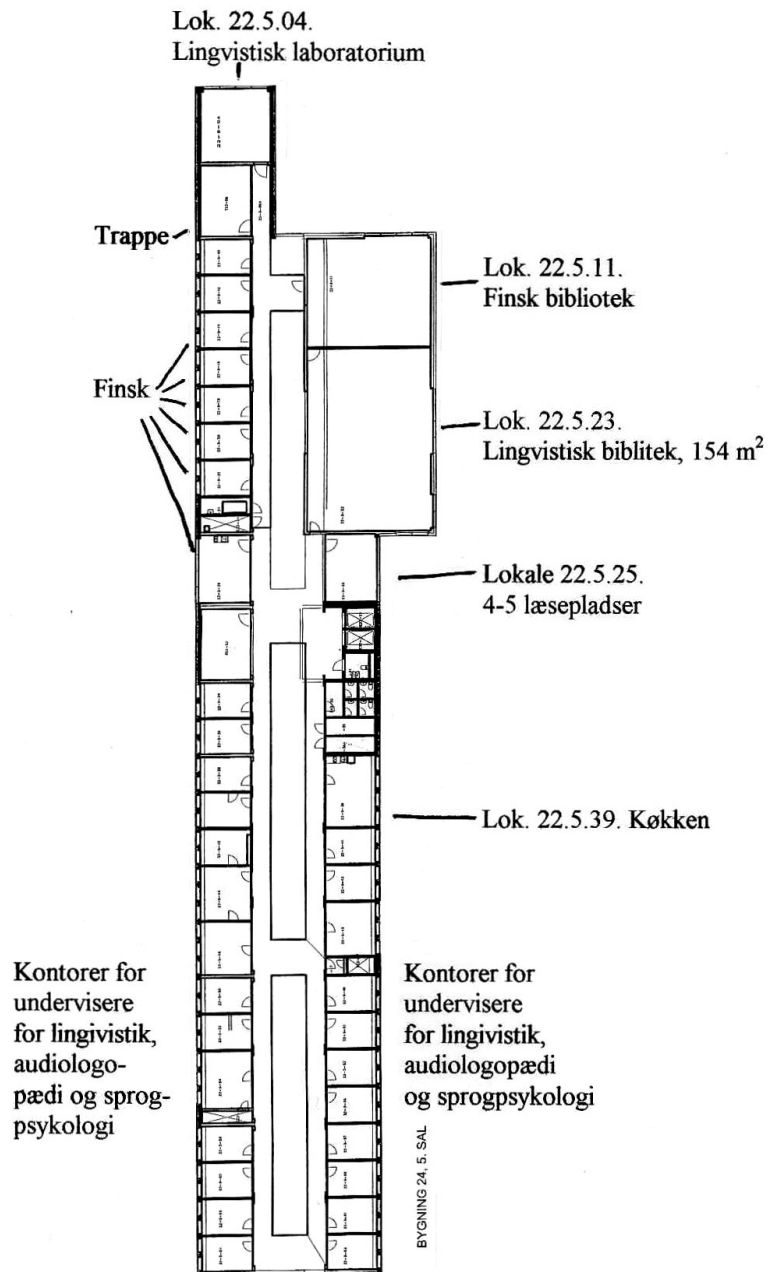
I den forbindelse har Spindet henvendt sig til institutlederen for Nordiske studier og Sprogvidenskab, Niels Finn Christiansen, og stillet ham en række spørgsmål, da det, mod vores forventninger, har vist sig at være svært at få noget at vide om flytningen.

Han har givet redaktionen nedenstående kort over vores nye faciliteter.

Her på 5. sal i bygning 24 får underviserne fra lingvistik, audiologopædi og sprogpsykologi deres kontorer, og her bliver vores bibliotek også flyttet op.

Vores sekretærer bliver nede på 2. sal i bygning 22, og de studerende skal undervises i stuen og på første sal.

På nye KUA bliver der langt færre kvadratmeter til rådighed. Lokalet, der kommer til at udgøre vores bibliotek, er således over 40 % mindre end det på gamle KUA, og alle vores specialepladser forsvinder. Alle sprogpsykologiske, audiologopædiske og lingvistiske studerendes muligheder for at studere på KUA uden for undervisningstiden reduceres til i alt 4-5 læsepladser, der bliver oprettet i lokale

SPROGPSYKOLOGI I FREMTIDEN

22.5.25. Ledige læsepladser på hhv. finsk og nordisk bibliotek kan dog også være en mulighed.

Niels Finn Christiansen forklarer: "Alle faste lærere får eget kontor på ca. 12 m². Stipendiater og eksterne lektorer må bo flere sammen, således som tilfældet er nu for "vore" folks vedkommende."

Pc-rum forsvinder, og de studerende får ingen kaffebar. I lokale 22.5.39 bliver der et køkken, der primært er tiltænkt de mange undervisere, der skal bo på 5. sal.

Om studenterfaciliteter forklarer Niels Finn Christiansen: "Undervisningslokalerne kommer til at ligge i stueetagen og på første sal. Det er tvivlsomt om sprogpsykologi og audiologopædi får deres eget undervisningslokale, sådan som studieleder Lars von der Lieth har ønsket. Det vil forhandlinger mellem Bygningsdriften og Nordiske Studier og Sprogvidenskab vise. Andre studenterfaciliteter som kaffebar og fagråd mv. vil befinde sig i stueetagen og vil blive fælles for alle studerende ved instituttet."

En del af grunden til at det forhenværende IAAS må indskrænke sig i så voldsom grad er at vi må dele 5. sal med faget finsk. Som man kan se på tegningen får finsk 1/4-1/5 af hele etagen. Det kan være vanskeligt at forstå baggrunden for den fordeling, idet finsk kun har ca. 15 studerende, mens vi på det forhenværende IAAS har omkring 350 studerende.

Er man utilfreds med de nye planer, skal der protesteres inden sommer, hvor vi skal flytte.

Ellers må vi nok allerede nu indstille os på de nye små forhold.

/GD og AU

HVAD I ALVERDEN TALER VI OM?

Af Stig Andersen

stan@mail.tele.dk

Når man går ind ad døren til et studium, venter man vel, at det i store træk ligger på bordet, hvad faget drejer sig om, så man kan komme til at arbejde med faget snarere end at diskutere, hvad det er. Mange fag har i traditioner en selvfølgelig stamme, men ikke sprogpsykologi.

I *Spindet* (4. årg., nr. 3, sep.2004) præsenteres de nye - foruden de gamle - studerende for faget sprogpsykologi. I interviewform giver de tre lærere Jesper Hermann, Hanne-Pernille Stax og Linda Svenstrup kort deres bud på, hvad faget er. Disse bud er temmelig forskellige.

I *Sprogpsykologi* (Museum Tusulanums Forlag, Kbh. 2004, forordet) forsvare de to redaktører Marianne Rathje og Linda Svenstrup en sådan forskellighed: Et ords betydning skifter efter omstændighederne, og at definere et ord som sprogpsykologi ville derfor være paradoksalt netop for en sprogpsykolog, der ved dette.

De tager afgørende fejl; ikke ualmindeligt i humaniora, men afgørende. Man kunne først spørge: Hvordan kan definitioner så fungere noget sted overhovedet? Hvordan skulle man have mål, som rækker ud over det private? Hvordan fælles mål? Eller mål overhovedet? Hvordan skulle man samarbejde om hvad? Har man ingen faglig forpligtelse?

Først en forklaring på, hvordan velbegavede mennesker kan tage så grusomt fejl. Der er et mønster i det, som også er interessant i øvrigt, fordi det kan findes flere steder.

Redaktørernes spørgsmål er, hvad ordet sprogpsykologi *betyder*. For 50 til 100 år siden var udtryk kontra betydning eller indhold (signifiant/signifié), en ubrydelig dobbelthed, som nok kunne diskuteres, men alligevel gennemsyrede den klassiske lingvistik. For 50 år siden dukkede så kommunikationsmodellen op. I min formulering: man fik øje på, at sproglige udtryk kunne ses som led i årsag-virkningsforhold, ganske som vi er vant til at betragte meget andet i verden, men ikke sprog. Det er at tænke i sammenhæng i stedet for abstrakt isolation.

Stadig søger man dog at forlige de to anskuelsesmåder; resultaterne er komplicerende og giver hverken gavn eller klarhed.

Virkingen af et udtryk kan ligesom årsagen til det ganske rigtigt og naturligvis variere efter omstændighederne som alt muligt andet. At denne variation findes, er fornuftigt standardstof for de forskellige her.

Redaktørerne (eller skulle man sige: vores sprogpsykologiske miljø?) reagerer på den gamle lingvistik ved at gå i den modsatte grøft. Der tages ingen hensyn til aldeles nødvendige faktorer som stabilitet i sprogbrug, og specielt ikke til videnskabelig sprogbrug i sammenhæng med, hvad videnskab er og må være.

Hvordan man bruger den slags ord, vi kalder begreber, er ganske vist varierende, men ikke arbitrært, uden årsag eller begrundelse. Så

HVAD I ALVERDEN TALER VI OM?

ville ingen forstå hinanden. Der er centrale funktioner i sprogbrug, som må være ret stabile, og barnets hele sprogindlæring kan ses som dannelse af en sådan stabilitet. Under særlige omstændigheder er der imidlertid brug for særligt stabiliserende faktorer. Også sprogligt set har videnskab ganske særlige omstændigheder.

På dette felt har lingvistikken ikke været helt heldig. Det er klart, at sprogforskningen og sprogfilosofierne helt overvejende interesserede sig for substantiverne for 100 år siden (og for den sags skyld også et par årtusinder før). De betragtedes i særlig høj grad som de vigtige, de indholdsberende. Semantikken (med efterfølgende sektdannelser som semiologi, semasiologi og semiotik) har samme fokus. Samtidig gik man ud fra meget ordentlige, regelbundne eksempler som i sagligt skriftsprog, der også var mest tilgængeligt for systematisk beskrivelse, den såkaldte strukturalisme, som på nogle felter skabte stor klarhed.

Senere var det et klart fremskridt at få øje på, at sprogbrug langt fra altid er sådan, og da slet ikke mundtligt sprog. I dette fandt man en mængde træk, som ikke passede, og langt større variation og kontekstafhængighed. Overskuelige regler i fonetik og grammatik blev stående, men den meget regelbundne sprogbrug blev mest placeret blot som én blandt andre specialiteter.

Lige denne generelle nedvurdering må være en fejl. Saglig sprogbrug er uundværlig. Den mest regelbundne af al sprogbrug må være den videnskabelige, skriftlige. Videnskabelig sprogbrug kan ses som *den mest ekstreme*

sprogbrug af alle. Det var fejlplaceret, men slet ikke uvigtigt stof, man havde fat i dengang; det var noget afgørende for hele vores civilisation og tilværelse.

Sprogpsykologien må drage nytte af traditionens klare resultater, men ikke blive i det vældige hængedynd af overflødige problemer. Som i høj grad er betinget af sprogbrug!

Man kan næppe få noget sammenhængende ud af de grundlæggende forhold uden begreb om, hvad videnskab må være, og hvorfor.

Rodet har motiveret mig til at skrive det følgende. Hovedingredienserne skal være:

Begrundelser i mål og behov

for videnskab og for sprogpsykologi som videnskab

og nogle dermed sammenhængende definitioner og konsekvenser.

Man kan vælge fag som sprogpsykologi ud fra en uendelig variation af personlige grunde. Frustration over påstande, der ikke passer sammen, nysgerrighed og videbegærlighed er meget betydningsfulde kræfter. Vag interesse kan være begyndelsen. Et bestemt problemområde kan give stærk interesse for anvendt sprogpsykologi. Der kan være overvejelser over fagkombinationer, jobmuligheder, personkendskab o.m.a.. Men selv de mest fremragende er stadig *private* motiver; det gælder også nysgerrighed, der somme tider prises som menneskets fornemste særkende. Rent ud sagt ville man ikke give mange millioner i Danmark og mange milliarder i verden til så private formål, og det ville være uforsvarligt at gøre

HVAD I ALVERDEN TALER VI OM?

det, hvis de ikke også tjente *almene* formål. Der ventes mere af universitetsfag end personlig tilfredsstillelse. Forventningerne er tæt forbundet med ordet videnskab.

Dansk sprogpsykologi er i sin oprindelse og ved sin placering på et universitet forudsat at være videnskabelig. Motivet var, at der var centrale problemer, som ikke nærmede sig løsning i de to moderfag. Helt eksempelvis det måske vigtigste spørgsmål i litteraturvidenskab: Hvad er god litteratur? Eller for at være en smule mere moderne: en god film eller tv-udsendelse? Til trods for, at man bygger på valg af disse, findes der ikke en gældende teori, og spørgsmålet er nærmest forbudt. Og hvad er eksempelvis forholdet mellem ordene vilje, behov, emotion og motivation i psykologien? En endeløs række af generelle spørgsmål, både jordnære og med mange led til anvendelse, som ikke var afklaret og desværre stadig er underkastet mere end udvikling. Uden sådanne svar ingen afklaring, ingen kontrol, ingen troværdighed alment (men nok på specialområder).

Hvis man vil svare på, hvad videnskab skal være, må man begrunde det med behov udenfor. Desuden er det bedst at definere med en høj grad af overensstemmelse med almindelig brug af ordet.

Det er i mange former for naturvidenskab ikke så nødvendigt at definere videnskab, men det er det fundamentalt i humaniora. For hvad er meningen med humaniora, hvad er deres berettigelse, forpligtelse og målestok? Her må ligge en hovedgrund til krisen i humaniora, ikke blot i Danmark, men i verden.

Manglende svar er en manglende kvalifikation, som der ikke kan kompenseres for ved at gøre studier mere erhvervsrettede. Langt vigtigere er det at udvikle stærk kvalifikation på de egentlige områder.

I almindelighed har humanister ikke svar på rede hånd på, hvad videnskab er, og en del tvivler endog på, at humaniora nogensinde kan blive videnskab. Alligevel kaldes de forskere (udøvere af videnskab, jeg gør her ikke forskel), og alligevel overlever videnskab stædigt som fællesbetegnelse for humaniora og naturvidenskaber (på dansk, og på engelsk f.eks. i "research"). Der synes at være et særligt sæt af forventninger, som godt kan afklares og begrunde videnskab.

Videnskab knyttes især til institutioner som universiteter. Det er især her, man venter at finde videnskab, og omvendt er dette begrundelsen for deres eksistens, deres særkende. (Naturligvis er der desuden mange funktioner, specielt formidling, som jeg ikke kommer ind på her). Hvad er det så, man kan vente at få ud af det? Universiteterne laver ikke borde og biler. Det kan siges ganske kort og *gældende for både humaniora og naturvidenskaberne: Videnskabens mål er at frembringe udsagn, der er mere generelle og pålidelige end andre.*

Dette er også en historisk begrundelse for oprettelsen af ret uafhængige universiteter, og samfundets behov for dette produkt er kun blevet større siden. Der er andre, der kan bidrage til at opfylde dette behov, men ingen organisation, der har det som hovedopgave. Universiteter har ikke som særopgave at producere noget som helst andet.

HVAD I ALVERDEN TALER VI OM?

Ofte kalder man det viden. Der er bare noget afsluttet over viden, som har bidraget til forvirrende diskussioner om videnskab som noget objektivt, endeligt, afsluttet, autoritært, og videnskab er tværtimod uafsluttede processer. Og hvad og hvor er viden? Derfor har jeg foretrukket ”udsagn”, som også kan være modeller og billeder, men helt overvejende sprogbrug, tekster, skriftsprog (foruden talesproglig overlevering i undervisning og mesterlære, som i nogle sammenhæng heller ikke bør undervurderes). *Hovedsageligt er videnskab produktion af tekster.* Teksterne forudsætter en række andre, karakteristiske handlinger, og specielt iagttagelse, men det er ikke dem, jeg vil pege på her.

Disse tekster må have bestemte egenskaber for at opfylde formålet. Området er fuldt af klare misforståelser. F.eks. har man ventet, at den orden, som videnskabelige tekster må have, afspejler den proces, der ligger bag dem; altså at man tænkte logisk og velordnet, før man skrev sådan; det er ganske oplagt forkert. Man tør nok sige, at der ligger sprogpsykologiske opgaver her.

Generelt vil jeg (næsten som fremlagt på studiet for en del år siden) sige, at videnskabelige tekster for at tjene formålet skal danne *mere simple relationer og indgå i mere omfattende sammenhænge* end andre tekster. I korthed: Med *simple* kan naturligvis ikke forstås absolut simple og lettilgængelige, men simple i relation til andre tekster; uden at denne vej gennem andre tekster og uddannelse tilbage til dagligsproget i princippet kan følges, kan der ikke være kontrol og sikkerhed. Og med *sammenhæng*

skal nok forstås indre sammenhæng, men aktuelt er de meget vide sammenhænge vigtige, f.eks. sammenhænge mellem filosofiens, sprogforskningens og psykologiens sprog (og for den sags skyld fysikkens), som i dag er mangelfulde.

Forbundet med kravet om sammenhæng har jeg (igen på studiet for år tilbage) foreslået en formel definition: *Sprogpsykologien er et fag, hvis område er sprogbrug. Dens synsvinkel er, at sprogbrug er adfærd.* Uden en sådan sammenhæng mellem sprog og psykologi må ordet og faget savne berettigelse. Vanskeligheder med ”sprog” og ”sprogbrug” har jeg i en artikel søgt at placere (*Spindet* 2. årg. Nr.3, dec. 2002).

Som man også plejer at sige, kan en god videnskabelig artikel typisk opbygges som en simpel, ”logisk” vej fra forudsætninger over beskrivelser til konklusion, så lineært som muligt og ellers med et klart hierarki. Det er vigtigt for overblik, kontrol og pålidelighed.

Men måske kan større samlinger af tekster, resultater af en hel videnskab - i det mindste nu og længe endnu - bedst lignedes med et net med flere nøglepunkter og mange relationer. I menneskehedens historie er det en kun få årtier gammel situation, at mængden af tekster om en mængde forhold er så umådelig, at den er svær at anvende og kontrollere. Det er en ekstra grund til, at relationer må knyttes ud fra fornuftige regler og organiseres under begreber med stigende klarhed.

Som eksempel på dette kan bruges det her aktuelle emne definitioner.

HVAD I ALVERDEN TALER VI OM?

Former, der ligner definitioner, bruges i høj grad afgrænsende eller blot som forklaring. Strengere bruges de på fagord. Enhver akademiker kender formen to udtryk med et lighedstegn imellem. En eufemisme er en formildende omskrivning af en stødende realitet (*Den Store Danske Encyklopædi*). Vægtfylde (densitet) er et mål for forholdet mellem rumfang og vægt.

En simpel hovedgrund til at lave definitioner er der nok ikke almindelig opmærksomhed på: udtrykket på den ene side af lighedstegnet er kort, mens det på den anden side er meget længere. Det er ganske enkelt fordelen ved definitioner. Dette er en konstrueret pendant til dagligsprogets udvikling, hvorom en del af Zipf's lov – som ikke er en lov, kun en regel – siger. Et udtryk, der anvendes meget over lang tid, bliver kort. Det er effektivt.

Hvor nu det korte udtryk altid kunne erstattes af det lange, og det bruges ofte, har det en vigtig funktion i videnskabelig sammenhæng. Det tillader nemlig, dels at man kan bygge videre til større sammenhænge, dels at forholdet bliver mere lettilgængeligt. (Funktioner, som sprogpsykologien kunne belyse).

Forudsætningen her er, at det ene udtryk altid kan erstatte det andet (i videnskabelig sammenhæng). Men mindre formelle definitioner, som f.eks. udtrykkeligt bruges til at beskrive delmængder, kan også være nyttige.

Men i humaniora giver de store vanskeligheder. Man kan ikke slutte noget ud fra en definition, som det sker i spekulativ

filosofi, hvor der yderligere bruges særsprog, et sammensurium, som kan virke skarpsindigt og tankevækkende, men ikke i øvrigt opbygger meget mere end ophavsmandens berømmelse en tid.

Et lignende problem er sammenblandinger af deskriptivt og normativt. Ganske ofte er det ikke et problem, nemlig når sprogbrugen allerede ligger fast som med eufemisme. Definitionen af vægtfylde derimod er mere normativ: sådan skal dette ord bruges.

Betragtningen af sprogpsykologi som et ord med variabel betydning er deskriptiv og ikke interessant for andet end at pege på forhold, som bør ændres, og det fremgår ikke.

Normative definitioner må underkastes en række hensyn, de kan ikke bare være arbitrære (undtagen muligvis i visse ekstremt formelle sammenhænge). Men de er handlinger, og de kan ikke undværes i udviklingen af videnskab.

En gang, da jeg lærte et programmeringssprog, gik der en prås op for mig, da jeg hørte en programmør læse noget så kedeligt som: $x = y$. Almindelige mennesker ville læse det: x er lig y . Men i nogle programmeringssprog er det ikke meningen. Det skal i stedet læses: sæt x lig y . Videnskab er bl.a. handling

- Her sidder så en ukendt mand og blander andedammens problemer sammen med videnskab i verdensperspektiv. Over for en lille flok mennesker, i et ganske lille fag, på et fakultet, der vel nærmest har mistet

HVAD I ALVERDEN TALER VI OM?

betydning, i et lillebitte land. En dødbringende synsvinkel.

Men der findes en anden, som er mindst lige så rigtigt og meget mere frugtbar: Betyder hver enkelt forsker og student her ikke mindst lige så meget som i f.eks. USA? Hvis det ikke er sådan, er det i alt fald noget, der kan laves om.

Det forudsætter, at man siger, hvad man taler om.

BOGOMTALE

er ikke altid en spade

En introduktion af Jesper Hermann og Maarja Siiner

På sporet af sprogpsykologi. 12 bidrag til sproglighedens psykologi. Appendiks af Peter Naur. Redigeret af Jesper Hermann, Charlotte Bisgaard Nielsen og Maarja Siiner. Frydenlund 2005 (in press).

Det er ikke mere end et år siden at der gik rygter om at faget Sprogpsykologi måske egentlig skulle hedde noget andet. Fordi det ikke er *sproget*, men det der kommer *forud* og *efter* sprogbrug, som sprogpsykologi beskæftiger sig med. Siden er der nået hele to bøger i trykken, der har ordet ”sprogpsykologi” på omslaget. Begge bøger har således det tilfælles at de vil indprente ordet i læsernes hukommelse.

Men kære læser, fortvivl ej, det er ikke ordet sprogpsykologi, denne artikel eller de to bøger har til hensigt at forherlige, fordi: *Den der kun kalder en spade en spade, burde udstyres med én*, sagde Oscar Wilde for mere end 100 år siden. Men han sagde også, at verdens mysterium ligger i det synlige og ikke i det usynlige. Det egentlige mysterium er således det mennesker har sagt og skrevet, ikke det de har tænkt.

En sprogpsykologs arbejdsfelt ligger i spændingen mellem disse to oscarwilde'ske aforismer. Det er også det mysterium, at sproget vil overses (Louis Hjelmslev), men kan ikke undværes, bogens tolv bidrag handler om. Alle er de skrevet af uddannede sprogpsykologer med ord, som er taget tungt. Det kræver nemlig et vist mod og

overbevisning at hive sproget op fra lavbevidstheden, hvor det hører til.

I modsætning til den pragtfulde bog ”Sprogpsykologi” fra sidste forår, som er dedikeret til Jesper Hermann og skrevet af hans venner fra andre beslægtede fag, er den nye bog på sporet af selve den Københavnske sprogpsykologi-skole og dens sprogsyn. Vel at mærke kun på sporet, da sproget i sin helhed ikke sådan kan afdækkes eller kortlægges, og dermed heller ikke vores syn på det. Denne gang er Jesper Hermann, grundlæggeren af denne skole, også med.

Sprog er på samme tid noget, der fastholder (vi skriver ned for at huske) og noget, som er i konstant forandring, for at imødekommer livets skiftende behov. Derfor er vores sprogbrug på samme tid præget af vaner og fornyelse. Bogen forsøger at afdække begge aspekter ved sproget.

At lære at beherske sproget – enten drejer det sig om udlændinge eller børn – handler om at lære at bruge det uden at behøve at skænke det en tanke. Som Naja Møllmann-Ibsen skriver i sin artikel ”God oversættelse – en solopræsentation?” arbejder gode oversættere, som er fænomenale sprogbrugere, intuitivt og er ikke altid i stand til at forklare hvorfor det ene udtryk er bedre end det andet. Bliver de imidlertid tvunget til at argumentere for deres valg, kan det resultere i en mere middelmodig oversættelse, som har mistet sin originalitet.

Vaner gør vores liv nemmere, vi behøver ikke fæstne vores opmærksomhed ved det vi er

BOGOMTALE

vant til. Derfor har vaner også en skyggeside – pga. af vaner får vi svært ved at se og være opmærksomme på det vi siger eller ser tit. Charlotte B. Nielsen sammenligner i sin artikel ”Perception som forståelsens grundlag” sprogpsykologens arbejde med en kunstners. Kunstnere gengiver ikke verden, men fortolker den, da hver eneste oplevelse er enestående. På den måde bevarer de seernes årvågenhed overfor verden omkring dem.

Sprogpsykologer tager ordene tungt, da de ikke kan tage dem for givet. Mette Naur og Petrusjka Svane retter vores opmærksomhed i ”Forudsætningsanalyse med aldrig som eksempel” mod, at det er så indgroet i vores forståelseshorisont at tage aldrig som afvigelse fra normen (=det at være ung og rask), at det uundgåeligt præger vores negative opfattelse af alderdom som tab.

Vores vaner ”dikterer” hvordan vi skal se på verden. Men det paradoksale er, at vores perceptioner altid er nye, det meste af livet består af at lære. Som Hjarne Keiser skriver i sin ”Læseforståelser giver ikke sig selv – de skal læres”, kan vi ikke læse i og med at vi har lært at stave som børn. Der er en livslang proces. Vi skal have læst en masse, før vi kan læse! Ikke alle har det samme behov for at udvide sit læserepertoire. Det er også den store samfundskontekst omkring os, der præger vores læseoplevelser. Bibel- fortolkninger er eksempler på hvordan mennesker gennem tiderne har læst og forstået de samme ord på forskellige måder.

Hvordan forståelser opstår, får vi først at vide ved at interessere os for hvad der foregår i eller foretages af de talende og hørende

mennesker. Det kan man gøre ved at se på samtaler fra et indefra-perspektiv, dvs. fra samtaledeltagernes eget perspektiv i form af deres senere refleksioner over samtalen. Det er Jesper Hermanns ærinde i hans ”Tankestrømme under lægens konsultation”. Indefra-perspektive er noget samtaleanalyse-traditionen hidtil kun har rørt med fløjlschandsker på. Vi kan da ikke spørge almindelige sprogbrugere om sproget, de er jo ikke lingvister (=ved ingenting om sproget)! Indefra-perspektivet er derfor intet mindre end en revolutionerende tilgang til analyser af sprog. Der er ingen grund til berøringsangst, det er på tide at sprogforskere interesserede for de kommunikerendes vilkår for kommunikation, frem for at forsøge at realisere den umulige akademiske drøm om den endelige, sande og eviggyldige beskrivelse af sproget.

For sprog er i forandring og ethvert forsøg på at fastfryse det giver os kun et øjebliksbillede. Den afgørende forskel mellem sprogpsykologi og psykolingvistik, som Linda Svenstrup skriver i ”Sprogpsykologi og psykolingvistik: forskelle og ligheder” er også, om sproget er noget dynamisk eller statisk. Mens de kommunikerende mennesker er fraværende i de psykolingvistiske analyser af sprog, som begrænses (bevidst) til en analyse af statisk skriftlig materiale, står det kommunikerende menneske centralt i de sprogpsykologiske undersøgelser af dynamikken i sproget. Sprog er ikke et færdigt produkt, som mennesker benytter sig af, men en aktivitet, der er bundet til konkrete personer og konkrete situationer. Sprog er ligeså lidt noget endeligt eller færdigt, ligesom individer er det.

BOGOMTALE

Grammatik er endnu et eksempel på et forsøg på at fastfryse sproget. For det der kaldes grammatiske fejl, er blot sprogbrug fra en grammatik med lavstatus. Grammatiske fejl findes ikke, kun ufuldstændige grammatikker. Som Lars Henriksen skriver i sin ”Sprogparanoia”, er der intet mere irriterende for en samtalepartner end at fokus bliver flyttet fra indholdet til sproget. Det er smagsløst og bedrevidende at påstå at ordene kun har den betydning eller retskrivningsform, der findes i ordbogen! Man har da lov at sige det man vil og som man vil uden at man bliver stemplet for at være dum eller mindre værd. Kan det høje antal af mennesker i Danmark, der *påstår*, at de er ordblinde, have noget at gøre med et individs ret til at stave som han eller hun vil?

I Estland, som endnu sidder i demokratiskolens tredje klasse, bruger man stadigvæk mange kræfter på at holde fast ved og beskytte skriftsproget, som det eneste ”rigtige” version af det estiske sprog. Dermed opfatter man esteres voksende trang til at tale fremmede sprog (engelsk) og andre sproggruppers forsøg på at lære estisk (i Estland bor der 300 000 russisk-sprogede) som en trussel mod overlevelsen af det estiske sprog. Maarja Siiners artikel ”Hvad udad vindes skal indad tabes” handler om Estlands russisk-sproglige mindretals forsøg på at invadere det velbeskyttede estiske sprog.

Den sprogspsykologiske uddannelse ved Københavns Universitet giver en faglig identitet, som sætter én i stand til at reflektere over sprog og kommunikation på en ikke-grammatisk måde. Sprogspsykologer fra den Københavnske sprogspsykologi-skole ser

sprog som en uadskillelig del af menneskers liv og færden. I antologiens sidste bidrag, ”En sprogspsykologisk metode bliver til”, fortæller Vibeke Bay om hvordan sprogspsykologis anvendelsesområde således bliver stort, fordi sprogspsykologisk viden ikke blot forandrer vort syn på sprog, men kan virke ind på mange af livets sfærer, da sprog er involveret i stort set alt hvad mennesker foretager sig.

En sprogspsykolog går induktivt til værks, dvs. lader sig inspirere af sit undersøgelsesmateriale. Som Roy Harris hævdede under sit foredrag på KUA i 1999, må sprogforskere tage deres forskning op til revision, fordi mennesker udvikler sig i dialogen. Det er det sprogspsykologi gør, et arbejde nogle har kaldt for Rasmus-Modsats arbejde. Det mener vi er forkert. At turde tage nye udgangspunkter og lade sig inspirere af dynamik i kommunikation og forståelse, kræver en sikker forvisning om hvad man kan tillade sig at sige om sproget.

Hvis du synes at det er en værre roderi at en spade ikke altid bliver kaldt en spade, er denne bog nok ikke noget for dig.

Hører du tværtimod blandt dem, der ikke vil nøjes med at have kun en spade som sit værktøj, ønsker vi dig:

GOD LÆSELYST!

BOGOMTALE

Forståelse der fremmer samtalen og den sprogpsykologiske analyse

Af Tina Christiansen, cand.mag. i sprogpsykologi.

Preben Grønkjær: Forståelse fremmer samtalen. 16 mennesketyper kommunikationsstil. Gyldendal 2004

Paraderne er oppe, og den umiddelbare skepsis er aktiveret ved mødet med en bog der ser ud til at beskrive *16 mennesketyper kommunikationsstil*. Det lyder meget kategorisk og overgeneraliserende – næsten så de sprogpsykologiske nakkehår rejser sig. Man har jo sine forbehold: det er problematisk at kategorisere mennesker og vores kommunikationsstil, for kommunikationen er jo altid afhængig af tid, sted og personer – der er bestemmende for hvordan en given ytring forstås af deltagerne. Hvorfor lige 16 mennesketyper og ikke 10 eller 25?

Men jeg kan jo ikke være uenig i at *forståelse fremmer samtalen*. Så min nysgerrighed var vakt og jeg kastede mig over bogen for at finde ud af hvad manden egentlig vil; måske der ligefrem kunne være tale om en konstruktiv anvendelse af Jungs typologi i beskrivelsen af kommunikationer som endog kunne vise sig relevant for sprogpsykologiske undersøgelser?

Preben Grønkjærs primære intention med bogen *Forståelse fremmer samtalen. 16 mennesketyper kommunikationsstil* er at "... bidrage til nuanceret typologisk viden, der er nyttig i alle menneskelige relationer ... fordi den erfaringsmæssigt medfører tolerance over for både andres og ens egen måde at

kommunikere på." (s.10) Og jeg tror faktisk godt man ved læsningen kan opnå en bedre forståelse for og bevidsthed om sammenhængen mellem menneskers forskellige livsindstillinger og kommunikationsformer. Så trods de overgeneraliserende tendenser kan typologien fungere som øjenåbner – primært mht. den generelle forståelse for at der er forskellige måder at forholde sig til og orientere sig mod omverden og medmennesker og dermed også forskellige måder at indgå i interaktion med andre mennesker. Og disse perspektiver kan jo være relevante at inddrage i sprogpsykologiske undersøgelser og diskussioner.

Udgangspunkt i Jungs typologi

Preben Grønkjær tager i sin beskrivelse af mennesketyper og kommunikationsstil udgangspunkt i Jungs typologi: en teori der beskriver menneskers forskellige adfærd og livsindstillinger som udtryk for og resultat af typologiske forskelle. I korte træk går typologien ud på at et menneskes typologiske profil og dermed kommunikationsstil bestemmes af de anvendte bevidsthedsfunktioner samt indstillingen til omverden og medmennesker. De fire bevidsthedsfunktioner benævnes *tænkning, sansning, intuition og følelse* som repræsenterer fire måder at forholde sig til verden og dermed danner grundlag for fire kommunikationstyper. Grønkjær illustrerer disse med et eksempel: Fire kolleger der diskuterer en ny arbejdsprocedure og går til problemstillingen på fire markant forskellige måder: *Sansetypen* vil fokusere på realiteterne

BOGOMTALE

og om det er økonomisk rentabelt, *tænketyper* vil finde ud af om det er i overensstemmelse med øvrige arbejdsprincipper i virksomheden, mens *føletyper* fokuserer på arbejdsklimaet og *intuitionstyper* på at finde potentielle udviklingsmuligheder. Denne diskussion kan udvikle sig på to måder: enten til et stort skænderi, eller en meget nuanceret diskussion med belysning af flere aspekter af problemstillingen. Det sidste forudsætter respekt for hinandens synspunkter og bevidsthed om typologiske begrænsninger. (s. 16)

Disse typebeskrivelser nuanceres yderligere ved at hver bevidsthedsfunktion kan komme til udtryk som *introverteret* (indadvendt) eller *ekstraverteret* (udadvendt). Der skulle således være 8 bevidsthedsfunktioner som præger vores kommunikationsstil – men der er forskel på hvor veludviklede funktionerne er hos hvert enkelt menneske: vi har almindeligvis en hovedfunktion og en hjælpefunktion som vi kommunikerer mest nuanceret og velbegrunder ud fra – vi er i stand til at anvende de øvrige funktioner i forskelligt omfang, men der er større risiko for misforståelser og konflikter når vi kommunikerer ud fra en mindre udviklet funktion. Derfor foretrækker vi at kommunikere og løse problemer via de bedst udviklede bevidsthedsfunktioner. En sidste afgørende faktor er vores livsindstilling, hvor Grønkjær taler om to forskellige *livsstilstyper* med enten *perception* eller *vurdering* som den dominerende måde at forholde sig til omverdenen på.

De 16 kommunikationstyper

Således opstilles fire kategorier, fire par af

bevidsthedsfunktionerne og deres måde at komme til udtryk på samt livsstilstyperne: sansning – intuition, tænkning – følelse, ekstraversion – introversion og vurdering – perception. Hos hvert enkelt menneske vil en af funktionerne i hvert par være mest anvendt og dermed bedst udviklet, og derved opstår de 16 kombinationsmuligheder som danner udgangspunkt for beskrivelsen af 16 mennesketyper og deres kommunikationsstil.

Grønkjær's pointe med beskrivelserne af livsindstillinger og kommunikationsprofiler er at disse er bestemmende for vores forståelse af en given ytring og personen der siger den. Og hvis vi er opmærksomme på disse forskellige forudsætninger og forforståelser, øges vores muligheder for at opnå gensidig forståelse – mht. det der siges i en konkret situation, men også mht. forståelse for hvorfor et andet menneske formulerer sig anderledes end én selv. Denne bevidsthed indebærer bl.a. at misforståelser kan ses som resultat af eller udtryk for disse forskelle, og derfor vil man også være i stand til i nogen grad at tage højde herfor gennem f.eks. sprogbrug og attitude – ved simpelthen at komme sin kommunikationspartner i møde, kommunikere på både hendes og egne præmisser.

Anbefalelsesværdig læsning

Et sådan udsagn om at misforståelser i kommunikation ofte skyldes at den samme udtalelse med nøjagtig samme ordlyd kan have meget forskellige betydninger for to forskellige mennesketyper (s.123), er jo ganske sprogpsykologisk. Dog vil jeg være tilbøjelig til at mene at der kan være andre forklaringer på misforståelser end lige netop

BOGOMTALE

typologiske; f.eks. forskellig viden eller holdning – selvom holdningen måske i nogen grad kan relateres til mennesketypen (hvis man har de briller på).

Alligevel tør jeg godt anbefale Spindets læsere at kigge lidt i Grønkjærs bog. Den er velskrevet, interessant og ganske tankevækkende. Den er også både overgeneraliserende og navlepilleragtig med en test til påpejning af læserens kommunikationsprofil. Men jeg forsøgte at læse bogen på dens egne præmisser og besvarede alle 36 spørgsmål der skulle føre til en beskrivelse af min kommunikationsprofil. Den viste sig faktisk at ramme meget godt plet, med et par modifikationer: det er nemlig afgørende hvor man sætter sine krydser, hvad man svarer på spørgsmålene om hvordan man typisk vil reagere i en given type kommunikationssituation. Og det kan være ret svært når den kommunikative adfærd i høj grad også er afhængig af de mennesker man er sammen med i en given situation – et rent kemispørgsmål.

Men det spændende ved læsningen af bogen er, at jeg hele tiden kom til at reflektere over både min egen og venner, familiemedlemmer og kollegers kommunikationsstil – og flere gange fik jeg en lille aha-oplevelse ved genkendelse og ny forståelse af en situation eller type. For vi kender jo godt typen: Ham der insisterer på logiske argumenter og hurtigt tilkendegiver sin uforbeholdne og objektivt begrundede vurdering. Og hende der tænker lidt længere over tingene inden en holdning formuleres og måske kan nå at blive såret over den førstes hurtige og definitive udsagn inden hun får formuleret og udtrykt sin egen

holdning. Eller hende der gør og siger hvad der er nødvendigt for at opretholde den gode stemning. Eller ham der synes at leve i sin egen verden... Beskrivelserne af kommunikationstyperne er meget illustrative og til tider næsten karikerede med humoristiske overdrivelser der fremmer forståelsen af de udprægede karakteristika ved ekstreme typer.

For eksempel en lille typologisk analyse af *My Fair Lady* og kommunikationen mellem Henry Higgins og Eliza Doolittle. Ifølge Grønkjær ses her en konflikt mellem en tænke-intuitionstype og en føle-sansetype: Henry Higgins er en principrytter der hensynsløst og brutalt nedgør hende der ikke lever op til hans ufravigelige principper. Men de mødes, etablerer kontakt og hans bestræbelser på at lære hende en anden sprogbrug har effekt da han kommunikerer ud fra og til hendes hovedfunktion: følelsen. Herved illustreres en gylden kommunikationsregel som Grønkjær med Jung formulerer: ”Man bør altid svare folk i deres hovedfunktion, ellers etableres der ingen kontakt.” (s. 183)

Metodiske perspektiver

Der er som sagt en række forbehold at tage for sådanne typologier og generelle kategoriseringer der let tilsidesætter det unikke ved enhver kommunikationssituation og de mennesker der indgår i den. Det er således ikke i sig selv interessant at beskrive et menneskes kommunikationsstil som præget af f.eks. innovation, sansning, følelser og perception (én af de 16 beskrevne typer). Det interessante er at inddrage denne viden i en analyse af en kommunikationssituation; her

BOGOMTALE

tror jeg det kan vise sig at være ganske relevant for analysen og dermed forståelsen af hvad der sker, at beskrive deltagernes kommunikationsstil som et led i analysen. Dermed er der, udover de interaktionelle perspektiver i Grønkjærs fremstilling af typologien, efter min overbevisning også metodiske perspektiver for sprogpsykologien i anvendelsen af en sådan 'kommunikationstypologi': udover at vi som kommunikatører opnår indsigt i og bedre forståelse for hinandens måder at kommunikere på, kan vi som sprogpsykologer måske bruge den i f.eks. beskrivelse og analyse af kommunikationssituationer og forståelsesprocesser, herunder også misforståelser, samt belysning af relationer mellem sprog og personlighed. Grønkjær bringer da også afslutningsvis nogle fine illustrationer af hvordan typologisk viden kan anvendes til analyse og forståelse af de involverede personers kommunikation – som mange sprogpsykologiske undersøgelser også går ud på. Men typologien forekommer forblindende enkel – det kan derfor være nødvendigt at tage de sprogpsykologiske solbriller på i arbejdet med den!

Litteratur:

- Preben Grønkjær: *Forståelse fremmer samtalen. 16 mennesketyper kommunikationsstil*. Gyldendal, 2004.
- Edvard Borbye: *Hvorfor er du så anderledes? Jungs typologi i teori og praksis*. Dansk Management Forum, København, 1996.

ⁱ Typologien og den relaterede psykologiske test Myers-Briggs typeindikator (MBTI) anvendes ofte som redskab til beskrivelse og forståelse af menneskers adfærd og relationer inden for bl.a. lederudvikling, teambuilding og konfliktløsning. Jf. Edvard Borbye.

ⁱⁱ Dette er der heldigvis også bevidsthed om i f.eks. Edvard Borbyes fremstilling af typologien med et udsagn som dette: "At inddele sine medmennesker i forskellige typer har i sig selv intet formål. Det kan tvært imod være en letkøbt og unuanceret måde, hvorpå man kan putte folk i båse. Typologien bliver først værdifuld, når den giver en indsigt, der fører til forståelse og accept mellem mennesker og benyttes til konstruktiv bearbejdning af ens egen situation og samspillet med andre mennesker." (Edvard Borbye, s. 8) Det er netop denne indsigt og forståelse Grønkjær også fremhæver i sin bog.

BOGOMTALE

Anmeldelse af Sprogpsykologi

Af Jesper Jørgensen, stud. mag. i sprogpsykologi

Sprogpsykologi. Udvalgte kerneemner. Redigeret af Marianne Rathje og Linda Svenstrup. Museum Tusulanums Forlag 2004.

Runde fødselsdage er lidt besværlige, ved jeg af egen erfaring. Til festen indbyder man både dem man bør og dem man ønsker at fejre dagen med. Under middagen er der taler, der rummer både det vemodige, om den tid der er lagt bagud. Om det morsomme: hvordan man har tumlet med livet og dummet sig. Om glæden ved det man har udrettet og ved at man i øvrigt har overlevet endnu en periode. Endelig må man ikke mangle talerne, som siger noget sludder, overvejende taler om sig selv eller gentager hvad de sagde ved sidste familiefest.

Denne bog som er en hyldest fra kolleger og tidligere studerende til Jesper Herman på hans runde fødselsdag og rummer det hele, samtidig med at den forsøger at diskutere hvad sprogpsykologi er for en størrelse i den akademiske verden. Et spørgsmål Jesper Hermann har brugt hovedparten af sit arbejdsliv til at diskutere og udvikle. Bogen er derfor præget af mange og forskelligartede bidrag til denne diskussion, hvor både den teoretiske diskussion og anvendelsesperspektivet tilgodeses. Bogen er forsøgt struktureret i fire hovedgrupperinger: Mennesket i sproget, Forståelser og betydninger, sprogfilosofi og perspektiver på kommunikation. Dette til trods er der ofte ennemæssige sammenfald på tværs imellem bidragene.

Mennesket i sproget er en tydelig hilsen til en af de betydningsfulde bøger fra Jesper og en introduktion til et af de områder som især har kendetegnet udviklingen af dansk sprogpsykologi: betydningen af det som er del af sproget, men udenfor den traditionelle lingvistiske interesse. Det ikke verbale, situationen omkring kommunikationen og de mange lag i det sagte.

Det første bidrag ved Lars Henriksen diskuterer det absolut aktuelle dilemma, om hvilke sprog der er bedre end andre. En diskussion jeg absolut synes er vigtig, dels når han beskriver betydningen af at tilegne sig fremmed intonation og de billeder man har af dem, som bruger en anderledes intonation. Har man hørt danske stats- og udenrigsministre tale engelsk, kender man fornemmelsen af at de tilsyneladende har indlært engelsk med dansk sproglyd – er det for at holde det nationale særpræg i hævd? Eller vil de netop ikke gå ind i sproget, fordi de opfatter dele af originalsprogets intonation som noget man må distancere sig fra?

Lars Brinks bidrag om hyperkorrektion er jeg ikke begavet nok til at forstå. Afsnittet er angiveligt opstået efter længere tids afsøgen af noget med sprogpsykologisk superpower. Jeg har mistanke om at forfatteren i stedet får lavet lingvistisk overspænding, der gør at bidraget kører på en anden strømstyrke end resten af bogen. Også en interessant dialog med Jesper, der om nogen forsøger at gøre sit sprog forståeligt og ligetil. Linda Svenstrups bidrag er en konstruktiv dialog med Jesper Hermann omkring sprog

BOGOMTALE

og personlighed. Her er et af kerneområderne: at sproget ikke bare er det sagte, men en uendelighed af informationer udover: toneleje, talehastighed etc., som alt sammen medvirker til kommunikationen og giver os en subjektiv mulighed for at bedømme og måske forstå den anden. Iagttagelser som også fortæller om den måde vi bruger sproget overfor os selv i den indre dialog.

Afsnittet om forståelse og betydninger rummer en række mindre arbejder, som diskuterer forståelse af kommunikation. Forstår vi mere end vi burde? Er det vi forstår neutralt eller farvet af den samfundsmæssige og kulturelle kontekst? Niels Kryger diskuterer brugen af ordet og begrebet ”læring” i pædagogisk praksis, på en måde så den aktuelle diskussion om Folkeskolens indlæring ses på nye måder. En artikel som rækker videre til Billy Adamsen, der er en erfaren mand i spin og politisk retorik. Han viser i sin artikel noget om sprogets styrke i det politiske magtspil. Højaktuelt i en tid hvor politikere optræder som skuespillere med fuld kontrol over rollen de spiller, netop gennem beherskelse af både sprog og kommunikation.

Interessant er Simo Køppes diskussion om vores sanser socialiseres, set i sammenhæng med vores muligheder for at forstå. Den sociale ramme må derfor bestemmes hvad og hvordan vi oplever. En spændende indgang til den samme diskussion i sociologien, som Bordieu har introduceret. Marianne Ratje vælger i sin artikel en anden dimension: misforståelse og ikke-forståelse imellem generationer. En tanke der kommer under læsningen er, hvordan sammenhængen imellem de socialiserede sanser og

generationsforskelle i generationer hænger sammen. Er det sociale mønstre i generationerne eller biologiske? Konklusionen om, at unge prioriterer gensidig forståelse, ældre hensynet til flow i samtalen og hensyn til samtalepartneren, er meget relevante for os med gamle forældre og teenager børn (af og til i samme rum!)

Lis Nielsens argumentation for mere fænomenologi i sprogpsykologien er interessant, om ikke andet som grundlag for at undersøge den selvforståelse vi har haft af os selv som fag og vores tilknytning til beslægtede discipliner.

Lars von der Lieth har en interessant vinkel fra sit arbejde med at hjælpe sprogbrugere med læderet kommunikationsevne til at blive bedre i kommunikationsprocessen. Erfaringer, som også kan bidrage til at forstå den ”normale” kommunikation.

Hanne-Pernille Stax diskuterer objektiviteten i spørgeskemaer ud fra empiriske studier. Absolut en artikel der er værd at medbringe til de undervisere i andre fag på KUA, som plæderer for at kvantitative undersøgelser er mere objektive end kvalitative. Interessant at man kan få det svar fra respondenterne man ønsker, men det har analyseinstitutter vel vidst de sidste 50 år!

Som helhed afspejler bogen sprogpsykologiens dilemma: en stor styrke i den tværvidevidenskabelige tilgang, men samtidigt en svaghed ved ikke at være en samlet disciplin, som kan indordnes i det traditionelle akademiske system (og det kan vel også vise sig at være en fordel på langt sigt)

Jeg er ikke i tvivl om, at det har været et stort

BOGOMTALE

redaktionelt arbejde at få bogen til, trods de meget forskellige bidrag, at fremstå som en helhed, der netop også afspejler denne styrke og svaghed i faget. Bogen fremstår velredigeret, korrekturlæst og med et flow igennem de ofte noget forskelligartede artikler i et læseværdigt layout.

Jeg vil anbefale bogen til Spindets læsere. Først og fremmest fordi den giver anledning til mange tanker og diskussioner, fordi bidragene er så forskellige. Man får flere spørgsmål end svar, og en stor lyst til at komme videre med at diskutere, hvordan vores fag skal udvikle sig og hvor prioriteringen skal ligge.

Bogen bliver derfor både en hyldest til Jesper Hermann, som har stået for at give plads til den diversitet som endnu er mulig på sprogpsykologi, samtidigt med at den også en tid fremover vil stå som et væsentligt bidrag til diskussionen om sprogpsykologi.

Bruges den i undervisningen bør vægten nok lægges på netop at danne grundlag for diskussioner omkring afsøgen af sprogpsykologiens genstandsområde, frem for at bruge enkelte bidrag dogmatisk.

Jeg vil til sidst også sige tillykke til Jesper. Jeg har midt i KUAs grå beton oplevet dig som en sprække, der sender lidt intellektuelt lys ind i mørket. Du har som en anden Sokrates givet plads til, at vi som studerende har kunnet udvikle os i vores eget tempo og skabe indsigten selv. Jeg har aldrig hørt om, at du skal have afvist en skør ide, men i stedet har du altid været villig til at diskutere fordomsfrit og med en holbergsk uimponerethed af akademisk selvhøjtidelighed. Jeg håber du vil bide dig

fast i skrivebordet og blive hængende til de bærer dig ud, så sprogpsykologi også i en lang tid fremover kan bestå og være præget af åbenhed og intellektualitet!

PETER NAUR

Mødet med manden

I løbet af et semester på Sprogpsykologi kommer man rundt om mange forskellige teoretikere, og nogle af dem har det med at dukke op igen og igen i løbet af undervisningen. De fleste gange skyldes det, at de har nogle relevante pointer i forhold til sprogpsykologien, og andre gange kan det skyldes, at underviseren har et særligt forhold til teoretikeren, som kan være opstået gennem flere års forskning med eller om ham/hende.

Peter Naur er en teoretiker, som man ofte møder på Jesper Hermanns kurser. Normalt foregår ”mødet” via tekster skrevet af Naur, men i efteråret 2004 fik de studerende på kurset ’Association – tankelivets dynamik’ mulighed for at møde Peter Naur i egen person.

Baggrunden for mødet var, at de studerende nøje havde studeret den amerikanske psykolog William James’ beskrivelse af, hvordan associationer mellem tankeobjekter får vores tankestrøm til uophørligt at flyde gennem vores hoved (*Principles of Psychology*: 1890). Peter Naurs bog *Antifilosofisk leksikon* (1999) blev inddraget i undervisningen, da han i den udlægger nogle af James’ pointer på dansk. Derved kunne den understøtte vores forsøg på at skabe en forståelse af James’ teorier samt inspirere til måder at beskæftige sig med teorierne på.

Efterhånden blev ønsket om en legemliggørelse af manden bag bogen så stort, at Jesper fik arrangeret et besøg af Peter Naur, hvor vi kunne bombardere ham med vores spørgsmål. Vi fik besked på at formulere vores spørgsmål skriftligt på små,

hvide kort, og således sad vi en kreds om Naur, mens han ét efter ét trak et kort med vores spørgsmål og besvarede dem efter bedste evne.

Nogle af svarene kan være af generel interesse for øvrige sprogpsykologistuderende og andre med interesse for sprogpsykologien, og vi bringer derfor, med tilladelse fra Peter Naur, et uddrag af nogle af hans svar.

Spørgsmål:

Set i lyset af, at sproget er et sæt vaner hos den enkelte person, mener du da, at sprogforskningen ingen berettigelse har?

Svar:

Sprogforskning i form af studier og beskrivelser af sproglige vaner hos bestemte personer og persongrupper, som den har været dyrket gennem mange århundreder, med et højdepunkt hos Otto Jespersen omkring 1900 til 1940, er fuldt berettiget. Men jeg afviser sprogforskning der bygger på påstande om ’sproget’ som noget bestemt, og sprogevner og sprogprocesser som noget specifikt og særligt i det mentale liv, som hos Saussure, Louis Hjelmslev og Chomsky. Sådant er vildledende vrøvl.

Spørgsmål:

I hvor høj grad forstår mennesker, hvad hinanden siger?

Svar:

Svar 1, det korte: I meget ringe grad. Svar 2, det lange: ordet ’forstår’ er et af de talrige

PETER NAUR

som folk hertilands vanemæssigt bruger uklart. Derfor er spørgsmålet uklart. I én forstand bruges 'forstå' til at betegne at personen associerer det den anden siger til en vis mening i sin tankestrøm. I denne forstand forstår folk hertilands alt sådant der kaldes danske ord, men ikke kinesiske ord. I en anden forstand bruges 'forstå' til at betegne at den mening personen oplever i sin tankestrøm er den samme som den mening den der taler oplever. Graden af denne art forståelse er jævnt hen yderst forskellig, afhængig af hvad der tales om. Tales der om en stol er der normalt god forståelse, tales der om kærlighed er forståelsen jævnt hen yderst begrænset.

Spørgsmål:

Har du nogle kritikpunkter til Roy Harris (integrationisme f. eks.)?

Svar:

Nej, jeg har aldrig læst noget han har skrevet. Efter invitation fra Jesper Hermann overværede jeg, passivt, en diskussion under hans forsæde her på KUA. Jeg var forbavset over så meget uklart vrøvl der forblev uimodsagt under denne diskussion.

Peter Naur har efterfølgende uddybet svaret med nedenstående kommentar:

Efter jeg har modtaget dit (Jesper Hermann, Red.) særtryk fra *Language Sciences* vol. 26, for hvilket jeg takker, kan jeg ændre mit svar til dine studenter spørgsmål nr. 12 vedrørende Roy Harris. Han skriver nemlig i nævnte særtryk på side 736:

'I note that although distributors say much about language and languages, they apparently have no theory of writing.

Integrationism might be of help there, since integrationists have paid a great deal of attention to writing. I would venture to say that, in a literate society, if you don't understand what writing is, then you don't understand what language is. And if you don't understand what language is, then you are not going to understand what thinking is.' Denne passage afslører for mig at Roy Harris i sin tilgang til sproglighed og tænkning er grundlæggende på vildspor. Harris efterspørger stedse 'understand what X is', hvor X er writing, eller language, eller thinking. Denne form for spørgsmål fører ingen steder hen. Det ses umiddelbart hvis man for X indsætter fx 'Roy Harris'. Det vi har brug for er ikke at 'understand what X is', men først at udpege hvad X betegner, om noget (udpeger X et bekendhedsobjekt for os?), og derefter evt. at beskrive dette betegnede. Hvad specielt 'language' angår betegner dette ord for dem der bruger det intet bestemt, som fastslået i min artikel om sprog-som-noget-vildfarelsen (i *Antifilosofisk Leksikon*, Red.).

En yderligere blindgyde er påstanden at en forståelse vedrørende 'thinking' skulle være betinget af en forståelse vedrørende 'language'. Dette er at sætte sagen på hovedet. Sproglighed er et aspekt af tænkning, nemlig visse af de tankevaner en person kan have. Således kommer sproglighed ind i Psyk (*Psykologi i videnskabelig rekonstruktion*: 2002, Red.) som emnet for kapitel 12 og i min nye *Anatomy of human mental life* i et sent kapitel 14: Sign habits and language, efter at tankestrømmen og de fleste af dens aspekter allerede har været beskrevet.

Harris efterlyser en 'theory of writing'. En

PETER NAUR

sådan efterlysning er vildledende og overflødig. At skrive og læse handler om tegnvaner hvori tegnene er grafiske.

Spørgsmål:

Hvad består sprogpsykologiens vildfarelse i?

Svar:

Jeg taler ikke om 'sprogpsykologiens vildfarelse'. Men betegnelsen sprogpsykologi er vildledende ved at implicere at sprog er et 'noget', og rummer således sprog-som-noget-vildfarelsen.

Spørgsmål:

Hvordan operationaliserer man introspektion på et videnskabeligt grundlag?

Svar:

Jeg ikke hvad der menes med at 'operationalisere ... på et videnskabeligt grundlag'. Der er intet mystisk eller problematisk ved introspektion. Det gør vi alle ustandselig, fx når vi overvejer vores eget befindende eller hvad vi vil foretage os, eller når vi søger efter svaret på et spørgsmål vi er stillet, som beskrevet mere udførligt i artiklen i AL (*Antifilosofisk Leksikon*, Red.). Problematikeringen af introspektion skyldes dens sammenkobling med et forsøg på at beskrive tankelivet ved elementer eller atomer af en slags, som blev gjort af Edward B. Titchener i USA omkring 1910. Titchener lavede eksperimentelle undersøgelser hvor forsøgspersoner blev bedt om at konstatere deres 'mentale elementer' ved hjælp af hvad der blev kaldt 'den introspektive metode'. Hele forsøget var dødfødt, da mentale elementer allerede i James' *Psychology* fra 1890 var vist at være umulige. Men da Titcheners elementpsykologi blev afvist

omkring 1920 røg introspektion samme vej, barnet blev smidt ud med badevandet, en katastrofe for psykologien.

Peter Naur er mag. scient og dr. phil. i astronomi. Professor i datalogi ved DIKU 1969-98.

Læs mere på www.naur.com

/HB

DET SKER

Studienævnet - mulighed for indflydelse

For at finde ud af hvad der egentlig foregår i studienævnet, har Spindet talt med Sune E. Schulze, som er de studerendes repræsentant i nævnet.

Studienævnets opgaver

"Kort fortalt så er det studienævnet, der har ansvaret for den daglige drift og administration af studiet", fortæller Sune. "Den vigtigste opgave er at sikre og udvikle kvaliteten i den uddannelse, som det har ansvaret for, i dette tilfælde altså audiologopædi og sprogpsykologi. Studienævnet skal med andre ord sørge for, at undervisningen bliver tilrettelagt og gennemført på en tilfredsstillende måde."

Sune forklarer, at det rent konkret betyder, at nævnet f.eks. udarbejder forslag til studieordninger og ændringer af dem. Derudover vurderer nævnet om fagbeskrivelserne er i orden, man undersøger om eksamensformerne skal justeres, og der bliver taget stilling til, om der på baggrund af evalueringer er basis for ændringer. Det er også studienævnet, der behandler ansøgninger om merit og dispensation.

Nævnet er en mulighed for at få stor indflydelse på uddannelsen, mener Sune: "Nævnet har lige så mange pladser til undervisere og studerende, så vi kan faktisk få meget indflydelse, hvis vi ønsker det". Han fortæller, at der er plads til tre studenterrepræsentanter, to fra audiologopædi og en fra sprog-psykologi, og hver repræsentant kan have en suppleant. I øjeblikket er det altså Sune, der repræsenterer

de kommende sprogpsykologer.

De studerendes "advokat"

For at være de studerendes repræsentant i nævnet, er modet til at sige sin mening påkrævet: "Man sidder der jo for at repræsentere de studerende, og det er ikke altid, at undervisernes interesser går hånd i hånd med de studerendes. Så i de tilfælde skal man selvfølgelig have mod til at gå ind i en diskussion. Andre gange er det mere et spørgsmål om, at underviserne gerne vil vide, hvad de studerende mener om en bestemt sag, og så er man der mere som en, der bliver taget med på råd", siger Sune og tilføjer, at det er en god ide at se sig selv som en slags advokat for de studerende: "Det handler jo ikke om, hvad jeg synes, men om hvad de studerende som gruppe mener. Jeg kan jo godt have en mening om et eller andet, som jeg ikke nødvendigvis deler med et flertal af de studerende". Som eksempel nævner han flytningen til det nye KUA. Hvis underviserne spørger til de studerendes holdning om sagen, så er det som studenterrepræsentant nødvendigt, at man lige "lodder stemningen" inden man udtaler sig på sine medstuderendes vegne.

Derfor mener Sune også, at det er en god ide at afholde overbygningsmøder: "Der har vi et forum, hvor vi kan få diskuteret tingene igennem, inden studenterrepræsentanten evt. melder ud med en fælles holdning."

Stor personlig gevinst

For Sune er det meget lærerigt sidde i studienævnet, idet han har opnået stor indsigt

DET SKER

i, hvordan studiet er struktureret, og hvad baggrunden for det er. Arbejdet med at nærlæse studieordninger, fagbeskrivelser og kompetencemål har desuden medført, at han er blevet meget opmærksom på formålet med studiet og de enkelte fag, og om dette stemmer overens med det, han oplever i studielivet. Men det er også meget givende i forhold til fremtidig beskæftigelse: "Det er vel altid en god træning i forhold til andet foreningsarbejde, eller hvis man senere skal sidde i en virksomheds- eller organisationsbestyrelse. Og så må du ikke glemme, at det pynter på CV'et."

Sune fortæller desuden, at arbejdsmængden ved at sidde i studienævnet ikke er stor. Der er møde én gang om måneden, og det varer ca. 1½ time, og forberedelsen til dette består deri, at man skal have læst referatet og kastet et blik på indkaldelsen. Hvis man selv har taget et emne op, kræver det selvfølgelig lidt mere forberedelse og dernæst opfølgning, men ifølge Sune er det ikke et problem: "Den tid bruger jeg gerne, fordi det drejer sig om mit eget studie og er noget der, så at sige, påvirker min uddannelse på en god eller dårlig måde".

Hvordan bliver man studenterrepræsentant?

Der vælges nye studenterrepræsentanter hvert år i efterårssemestret, forklarer Sune. Hvis man gerne vil stille op, skal man holde øje med, hvornår valget bliver udskrevet, og hvornår de forskellige tidsfrister er. Der bliver skrevet om det i Universitetsavisen, men de indledende manøvrer starter allerede i slutningen af september.

Inden valget går i gang skal man melde sig som kandidat, og det gør man ved at udfylde en "kandidatanmeldelse", som kan printes ud fra www.ku.dk/valg, og man skal være opmærksom på, at man skal bruge ti underskrivere for at kunne stille op. Sune anbefaler prioriteret opstilling: "Hvis vi vælger sideordnet opstilling, så bliver det dem med flest stemmer, der vinder, og så kan vi risikere, at det bliver tre fra audiologopædi, der kommer ind", siger han og anbefaler ligeledes, at man husker sine medstuderende på, at de skal stemme. "Der er desværre nok mange studerende, der ikke er klar over, hvor meget indflydelse vi rent faktisk har på vores studie via studienævnet. Men det kan du jo så heldigvis fortælle dem".

Oplysningen er hermed givet videre.

/KA

DET SKER

Nyt fra FAFOS

FAFOS i fremgang

Efter at det på den ekstraordinære generalforsamling i november sidste år, blev besluttet at afskaffe kontingentet på medlemskab af FAFOS, er medlemstallet øget med mere end 10 personer. Bestyrelsen glæder sig over fremgangen, og håber samtidig at flere medlemmer personligt vil tage del i foreningens aktiviteter. Friske kræfter i bestyrelsen og temaaftenudvalget er fortsat meget velkomne.

Temaaften aflyst

Det var med stor beklagelse, at FAFOS måtte aflyse foredraget om lingvistik og semiotik af Niels Erik Wille onsdag den 2. marts. Aflysningen skyldes som bekendt den voldsomme snestorm, der bevirkede at politiet frarådede al unødvendig udkørsel. Temaaftenudvalget arbejder ihærdigt på at finde en ny dato for det planlagte arrangement. Datoen bliver annonceret via e-mail.

Nyt fra studievejledningen

Sparetider

KUA skal i år spare 10 %, hvilket går ud over os alle. Studievejledningen mærker det også, og jeg har været nødt til at begrænse min træffetid til kun en time hver mandag fra 12-13.

Eksamenstilmelding

Tilmeldingen til sommereksamen starter mandag den 14. marts kl. 10 på www.punkt.ku.dk. For at logge dig på skal du bruge dit personnummer og din pinkode. Hvis du ønsker en kvittering for tilmeldingen, kan du tage et skærmpoint. Du har mulighed for at tilmelde dig over nettet til og med hele mandag den 28. marts. Hvis du vil tilmelde dig på den gode gammeldags papirmåde, kan du tilmelde dig hos sekretær Christine Nimb i lokale 22.2.51 i hele uge 11 mellem kl. 11 og 15.

Specielevurdering

I og med at den nye eksamensbekendtgørelse kræver at specialer skal være færdigbedømt efter maksimum 2 måneder, har fakultetet netop vedtaget en ændring i praksis for bedømmelsen. Det betyder, at alle studerende, der afleverer deres speciale efter 1. marts 2005, vil modtage specialeudtalelsen *sammen med* karakteren. Dermed bortfalder den studerendes mulighed for at komme med et svar på udtalelsen før den endelige karakter. Er den studerende uenig med lærer og censors vurdering, er den eneste mulighed derfor fremover en eksamensklage.

KALENDER

MANDAG D. 14. MARTS -
MANDAG D. 28. MARTS
www.punkt.ku.dk

Tilmelding til sommereksamen

APRIL ELLER MAJ
Kl. 16.30
KUA, lok 7. 3. 114

Temaaften med Niels Erik Wille
Fra Lingvistik til Almen Semiotik... og tilbage igen

ONSDAG d. 6. APRIL
Kl. 16.15
KUA, lok 7.3.105 (Akvariet)

Studienævnsmøde

TORS DAG d. 12. MAJ
Kl. 16.15
KUA, lok 7.3.105 (Akvariet)

Studienævnsmøde

ONSDAG d. 15. JUNI
Kl. 16.15
KUA, lok 7.3.105 (Akvariet)

Studienævnsmøde